

Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laiksi ympäristövahinkovakuutuksesta ja laiksi vakuutusopimuslain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys n:o 82/1997 vp laiksi ympäristövahinkovakuutuksesta ja laiksi vakuutusopimuslain 1 §:n muuttamisesta. Eduskunnalle on ympäristövaliokunta antanut asiasta mietintönsä n:o 11/1997 vp.

Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että ympäristövahinkovakuutus-

lakia koskevassa asetuksessa vakuuttamisvelvollisuus kytketään ympäristölupajärjestelmään vaiheittain niin, että vakuuttamisvelvollisuus on voimassa tarkoitetussa laajuudessaan ympäristönsuojelulain voimaantullessa.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

ympäristövahinkovakuutuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Soveltamisala

1 §

Lain soveltamisala

Ympäristövahinkojen korvaamisesta annettussa laissa (737/1994) tarkoitetusta, Suomessa harjoitetusta toiminnasta Suomessa aiheutuneesta ympäristövahingosta sekä tällaisen vahingon torjuntakustannuksista ja kustannuksista vahingoittuneen ympäristön saattamiseksi ennalleen maksetaan korvausta tämän lain nojalla, jos:

1) korvausta ei ole täysimääräisesti saatu perityksi siltä, joka on ympäristövahinkojen korvaamisesta annetun lain mukaan vastuussa vahingon korvaamisesta (*korvausvelvollinen*), ja korvausta ei saada korvausvelvollisen vastuuvakuutuksesta; tai

2) korvausvelvollista ei ole saatu selvitettyä.

Tämän lain nojalla ei korvata sellaisia ympäristövahinkoja, jotka voidaan korvata öljysuojarahastosta annetun lain (379/1974) mukaan.

2 luku

Ympäristövahinkovakuutus

2 §

Vakuuttamisvelvollisuus

Sellaisella yksityisoikeudellisella yhteisöllä, jonka harjoittamaan toimintaan liittyy olennainen ympäristövahingon vaara tai jonka toiminta yleisesti aiheuttaa haittaa ympäristölle, on oltava vakuutus tämän lain mukaan korvattavan vahingon varalta (*ympäristövahinkovakuutus*).

Vakuuttamisvelvollisuudesta säädetään tarkemmin asetuksella.

3 §

Vakuuttamisvelvollisuuden valvonta

Alueellinen ympäristökeskus valvoo vakuuttamisvelvollisuuden noudattamista siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Alueellisella ympäristökeskuksella on oikeus valvontaansa varten saada tiedot voimassa olevista ympäristövahinkovakuutuk-

sista toiminnanharjoittajilta ja 6 §:ssä tarkoitettulta Ympäristövakuutuskeskukselta.

4 §

Vakuutuksenantaja

Ympäristövahinkovakuutuksen voi myöntää sellainen vakuutusyhtiö, jolla vakuutusyhtiölain (1062/1979) tai ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain (398/1995) nojalla on oikeus vahinkovakuutusluokkaan 13 kuuluvan vakuutusliikkeen harjoittamiseen Suomessa.

Tämän lain mukaista vakuutustoimintaa harjoittava vakuutusyhtiö ei saa kieltäytyä myöntämästä ympäristövahinkovakuutusta.

5 §

Vakuutuksenantajan vastuu ja vakuutuskausi

Vakuutuksenantajan myöntämästä ympäristövahinkovakuutuksesta korvataan vahinko silloin, kun korvausta ei saada perityksi korvausvelvolliselta tai korvausta ei saada korvausvelvollisen vastuuvakuutuksesta. Edellytyksenä vahingon korvaamiselle on, että korvausvaatimus on tehty vakuutuskauden aikana.

Vakuutuskausi on kalenterivuosi. Jos vakuutus tulee voimaan kesken kalenterivuotta, ensimmäinen vakuutuskausi päättyy kuluvan kalenterivuoden lopussa.

6 §

Ympäristövakuutuskeskus ja sen jäsenen vastuu

Tässä laissa tarkoitettujen vakuutuksenantajien yhteisten asioiden hoitamista varten on Ympäristövakuutuskeskus. Keskukseen jäseninä ovat kaikki tämän lain mukaista vakuutustoimintaa harjoittavat vakuutusyhtiöt. Keskukseen jäsenet vastaavat yhteisesti keskuksen velvoitteista.

Ympäristövakuutuskeskus vastaa vahingosta silloin, kun:

1) korvausvelvollisella ei ole tämän lain mukaista vakuutusta eikä korvausta ole saatu perityksi korvausvelvolliselta eikä sitä saada myöskään korvausvelvollisen vastuuvakuutuksesta; tai

2) korvausvelvollista ei ole saatu selvitettyä.

Ympäristövakuutuskeskuksen tehtäväksi voidaan antaa myös niiden vahinkojen korvaaminen, joista vakuutuksenantaja vastaa myöntämänsä vakuutuksen perusteella. Keskus käyttää tällöin vakuutuksenantajan puhevaltaa mahdollisessa oikeudenkäynnissä.

7 §

Ympäristövakuutuskeskuksen hallinto ja valvonta

Ympäristövakuutuskeskuksen päätösvaltaa käyttävät yleiskokous ja hallitus. Yleiskokouksessa kullakin jäsenyhtiöllä on yhtä suuri osuus kokonaisuuden määräästä kuin jäsenen vastuuosuus on keskuksen sääntöjen mukaisen vastuunjaon perusteella, kun osuus lasketaan läsnä olevien jäsenten kesken. Keskukseen hallituksen valitsee yleiskokous. Hallitukseen kuuluu vähintään neljä ja enintään kuusi jäsentä.

Keskuksella on kaksi yleiskokouksen valitsemaa tilintarkastajaa, joiden tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia tai tilintarkastusyhteisöjä.

Keskuksessa on neuvottelukunta, jonka tehtävänä on pitää yllä ja edistää jäsenyhtiöiden ja ympäristövahinkovakuutuksen eri sidosryhmien välistä yhteistoimintaa.

Keskukseen hallinnosta ja jäsenten velvollisuuksista määrätään tarkemmin säännöissä, jotka asianomainen ministeriö vahvistaa. Keskukseen sovelletaan lisäksi, mitä yhdistyslaissa (503/1989) säädetään, jollei tästä laista tai keskuksen säännöistä muuta johdu.

Asianomainen ministeriö valvoo keskuksen toimintaa. Valvonnassa noudatetaan soveltuvin osin, mitä vakuutusyhtiölaissa ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa säädetään vakuutusyhtiön valvonnasta.

8 §

Vakuutusmaksu

Vakuutusmaksu on määrättävä siten, että vahinkoa kärsineen etu turvataan. Maksun on kuitenkin oltava kohtuullisessa suhteessa vakuutuksesta aiheutuviin kustannuksiin. Maksun määrittämisessä on lisäksi otettava huomioon vakuuttamisvelvollisen yhteisön tässä laissa tarkoitetun liiketoiminnan laajuus sekä toimintaan liittyvä ympäristövahingon vaara ja muu ympäristölle aiheutuva haitta.

9 §

Vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönti

Vakuutuksen ottamisen laiminlyönyt vakuuttamisvelvollinen yhteisö on velvollinen laiminlyöntinsä ajalta maksamaan Ympäristövakuutuskeskukselle tämän määräämän keskimääräistä vakuutusmaksua enintään kymmenkertaisena vastaavan hyvikkeen. Hyvikkeen määräämistä koskevaan keskuksen päätökseen haetaan muutosta läänioikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Asianomainen ministeriö antaa säännökset siitä, miten keskimääräinen vakuutusmaksu lasketaan.

Vakuutusmaksu ja 1 momentissa mainittu hyvike viivästyskorkoineen saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

10 §

Vakuutuksen irtisanominen ja päättyminen

Vakuutus jatkuu vakuutuskauden kerrallaan, jollei sitä irtisanota kirjallisesti viimeistään kolme kuukautta ennen vakuutuskauden loppua. Vakuutuksenottajan irtisanomisilmoitukseen on liitettävä todistus uuden vakuutuksen ottamisesta.

Jos 2 §:ssä tarkoitettu toiminta päättyy tai yhteisö lopettaa toimintansa taikka jos vakuuttamisvelvollisuus muuten lakkaa, vakuutuksenottajan on ilmoitettava siitä kirjallisesti vakuutuksenantajalle. Vakuutus päättyy kuukauden kuluttua siitä, kun ilmoitus on saapunut vakuutuksenantajalle.

11 §

Ministeriön oikeus tietojen saamiseen ja säännösten antamiseen

Vakuutusyhtiön on annettava asianomaiselle ministeriölle tiedoksi ympäristövahinkovakuutuksen yleiset ja erityiset vakuutusehdot viimeistään kuukautta ennen niiden ottamista käyttöön.

Ministeriö voi vaatia, että vakuutusyhtiö ja Ympäristövakuutuskeskus toimittavat minis-

teriölle selvityksen vakuutusmaksujen perusteista, lomakkeista ja muista asiakirjoista, joita yhtiö käyttää asioidessaan vakuutuksenottajien kanssa.

Ministeriö voi antaa säännöksiä vakuutusten ja vahinkojen tilastoinnista.

Vakuutusyhtiöiden ja Ympäristövakuutuskeskuksen on ministeriön säätämällä tavalla tehtävä niille tässä laissa säädettyjen tehtävien vaatimia tutkimuksia ja laskelmia.

3 luku

Korvaukset

12 §

Korvauksen määrääminen

Korvaus määrätään noudattaen soveltuvin osin, mitä ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa säädetään. Tämän lain mukaan ei kuitenkaan makseta ympäristövahinkojen korvaamisesta annetun lain 9 §:ssä tarkoitettua etukäteiskorvausta eikä vakuutuksenantajalla ole mainitun lain 10 §:ssä tarkoitettua lunastamisvelvollisuutta.

13 §

Vahinkoa kärsineen omavastuu

Korvauksesta vähennetään vahinkoa kärsineen omavastuuosuutena 2 000 markkaa, jos vahinkoa kärsinyt on luonnollinen henkilö, ja 20 000 markkaa, jos vahinkoa kärsinyt on oikeushenkilö.

Edellä 1 momentissa mainittuja markkamääriä voidaan muuttaa asetuksella, jos yleisen hintatason muutos antaa siihen aihetta.

14 §

Vahinkoa kärsineen myötävaikutus

Jos vahinkoa kärsinyt on myötävaikuttanut vahingon syntymiseen, korvausta maksetaan ainoastaan siltä osin kuin muut syyt ovat vaikuttaneet vahingon syntymiseen. Jos vahinkoa kärsinyt on luonnollinen henkilö, hänen myötävaikutuksensa voidaan ottaa korvausta alentavana tekijänä huomioon kuitenkin vain, jos myötävaikutus on ollut tahallista tai törkeän huolimattontaa.

15 §

Korvauksen enimmäismäärä

Tämän lain nojalla maksetaan korvausta yhdestä vakuutustapahtumasta enintään 30 miljoonaa markkaa. Kahdesta tai useammasta saman vakuutuskauden aikana ilmoitetusta vakuutustapahtumasta maksetaan korvausta kuitenkin yhteensä enintään 50 miljoonaa markkaa.

Samasta pilaantumistapahtumasta tai muusta vastaavasta häiriöstä aiheutuneet vahingot katsotaan yhdeksi vakuutustapahtumaksi siitä riippumatta, onko korvausvaatimuksia tehty yhden tai useamman vakuutuskauden aikana. Jos tällaisista vahingoista tehdään korvausvaatimuksia eri vakuutuskausien aikana, niiden katsotaan kohdistuvan siihen vakuutuskauteen, jonka aikana ensimmäinen korvausvaatimus on tehty.

Edellä 1 momentissa mainittuja markkamääriä voidaan muuttaa asetuksella, jos yleisen hintatason muutos antaa siihen aihetta taikka jos tämän lain mukaista vakuutustointaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden määrä tai riskinkantokyky olennaisesti muuttuu.

16 §

Vahinkoa kärsineen selvitysvastuu

Vahinkoa kärsineen on saadaksesen korvausta tämän lain nojalla osoitettava, että:

1) korvausta ei ole saatu perityksi korvausvelvolliselta ulosmittauksessa taikka konkurssin tai muun maksukyvyttömyysmenettelyn alkamisen tai korvausvelvollisen purkautumisen takia ja korvausta ei saada korvausvelvollisen vastuuvakuutuksesta; taikka

2) korvausvelvollista ei saada selville ottaen huomioon vahinkoa kärsineen mahdollisuudet korvausvelvollisuuden selvittämiseen.

17 §

Korvausvaatimuksen esittäminen ja vanhentuminen

Kun korvausta vaaditaan tämän lain nojalla, vahingosta on ilmoitettava kirjallisesti vakuutusenantajalle tai Ympäristövakuutuskeskukselle kolmen vuoden kuluessa siitä,

kun vahinkoa kärsinyt on saanut tietää siitä, että korvausta ei saada perityksi korvausvelvolliselta tai että korvausvelvollista ei ole saatu selvitettyksi.

Erityisestä syystä korvausvaatimus voidaan ottaa tutkittavaksi myöhemminkin kuin 1 momentissa säädetään. Korvausvaatimus on kuitenkin aina esitettävä viimeistään kymmenen vuoden kuluessa vahingon ilmenemisestä.

Jos samaa vahinkoa koskeva korvausasia on vireillä tuomioistuimessa, korvausvaatimus voidaan 1 ja 2 momentissa säädetyn estämättä esittää vuoden kuluessa siitä, kun vahingonkorvausasiassa annettu tuomio on saanut lainvoiman.

18 §

Korvauksen suorittaminen

Korvaus henkilövahingosta on maksettava tai ilmoitettava, ettei korvausta makseta, joutuisesti ja viimeistään kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun vakuutuksenantaja tai Ympäristövakuutuskeskus on saanut 16 §:ssä tarkoitetun selvityksen ja vakuutus sopimuslain (543/1994) 69 §:ssä tarkoitetut muut korvausasian kannalta tarpeelliset asiakirjat ja tiedot.

Korvaus muusta kuin henkilövahingosta on maksettava vahingosta tehtyä ilmoitusta seuraavan kalenterivuoden huhtikuun aikana. Jollei korvauksen maksaminen ole vielä tällöin mahdollista, korvaus on maksettava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun vakuutuksenantaja tai ympäristövakuutuskeskus on saanut 1 momentissa tarkoitetun selvityksen sekä siinä tarkoitetut asiakirjat ja tiedot.

Jos 15 §:ssä mainittu korvauksen enimmäismäärä ei riitä kaikkien samana vakutuskautena ilmoitettujen vahinkojen täyteen korvaamiseen, se jaetaan korvattavien vahinkojen suuruuden mukaisessa suhteessa. Korvaukset henkilövahingoista on kuitenkin maksettava ennen muita korvauksia. Maksettua korvausta ei peritä takaisin.

Jos tiedossa olevien vahinkotapahtumien perusteella on todennäköistä, että korvausta joudutaan alentamaan 3 momentin mukaisesti, asianomainen ministeriö voi päättää, että korvauksena on toistaiseksi maksettava vain osa täydestä korvauksesta.

19 §

Korvauksen suorittamisen viivästyminen

Jos korvauksen maksaminen viivästyy, viivästynyt korvaus on maksettava viivästysajalta korotettuna. Korvauksen korotus vuotta kohden laskettuna on korkolain (633/1982) 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen. Velvollisuus maksaa korvaus korotettuna ei kuitenkaan koske lakisääteistä vakuutusta harjoittavien vakuutus- tai eläkelaitosten välisiä yhteensovitukseen tai takautumisoikeuteen perustuvia suorituksia.

20 §

Yhteensovitus ja takautumisoikeus

Jos vahinkoa kärsineelle on jo suoritettu vahingon johdosta korvausta jonkin muun lain nojalla, maksettu määrä vähennetään tämän lain mukaisesta korvauksesta.

Jos vahinkoa kärsinyt on saanut korvausta tämän lain nojalla, vahinkoa kärsineen oikeus saada korvausta siltä, joka on vahingosta vastuussa, siirtyy korvauksen maksaneelle vakuutuksenantajalle tai Ympäristövakuutuskeskukselle siihen määrään, jonka se on maksanut korvausta.

21 §

Indeksitarkistus

Tämän lain nojalla henkilövahingoista maksettaviin jatkuviin korvauksiin tehdään indeksitarkistus noudattaen, mitä työntekijäin eläkelain (395/1961) 9 §:ssä säädetään.

Indeksitarkistuksen on velvollinen suorittamaan peruskorvauksen maksamisesta vastuussa oleva vakuutusyhtiö tai Ympäristövakuutuskeskus. Asianomainen ministeriö antaa säännökset siitä, miten korotuksista vakuutusyhtiöille ja keskukselle vuosittain aiheutuvat kulut jaetaan vakuutusyhtiöiden ja keskuksen kesken niiden toiminnan laajuuden mukaan.

4 luku

Erinäisiä säännöksiä

22 §

Ympäristövakuutuslautakunta

Valtioneuvosto asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan ympäristövakuutuslautakunnan.

Lautakunta toimii Ympäristövakuutuskeskuksen yhteydessä, ja sen tehtävänä on antaa ratkaisusuosituksia ympäristövahinkojen korvaamisesta sille, joka vaatii tai jolta vaaditaan korvausta tämän lain nojalla.

Lautakunnan kokoonpanosta sekä asioiden käsittelystä lautakunnassa ja asioiden käsitte-lystä aiheutuvista kustannuksista säädetään asetuksella.

23 §

Oikeuspaikka

Tässä laissa tarkoitettua korvausta koskeva riita-asia voidaan panna vireille myös siinä käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä kantajan kotikunta on.

Korvausta koskeva kanne voidaan panna vireille käräjäoikeudessa vasta kun ympäristövakuutuslautakunta on ensin antanut vakuutuksenantajan tai Ympäristövakuutuskeskuksen korvauspäätöksestä lausunnon.

24 §

Tiedonsaantioikeus

Vakuutuksenantajalla, Ympäristövakuutuskeskuksella ja ympäristövakuutuslautakunnalla on oikeus saada sen käsiteltävänä olevan vakuutus- tai korvausasian selvittämiseksi tarpeelliset tiedot viranomaisilta, terveyden- tai sairaanhoitotoimintaa harjoittavilta, Eläketurvakeskukselta sekä vakuutus- ja eläkelaitoksilta sen estämättä, mitä näiden salassapitovelvollisuudesta säädetään.

25 §

Salassapitovelvollisuus

Se, joka on osallistunut tässä laissa tarkoitettujen asioiden käsittelyyn taikka viran puolesta

tai muuten tehtävässään saanut tiedon asian käsittelystä, ei saa luvatta sivulliselle ilmaista seikkaa, joka lain tai asetuksen nojalla on pidettävä salassa.

Rangaistus 1 momentissa säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

26 §

Asetuksenantovaltuus

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

5 luku

Voimaantulo

27 §

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa harjoitusta toiminnasta johtuneen vahingon korvaamiseen ei sovelleta tätä lakia, vaikka vahinko olisi ilmennyt vasta lain voimaantulon jälkeen.

Tämän lain 2 §:ssä tarkoitettua toimintaa harjoittavan yhteisön on otettava ympäristövahinkovakuutus koko vakuutuskaudeksi kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

vakuutussopimuslain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1994 annetun vakuutussopimuslain (543/1994) 1 §:n 2 momentti seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

vahinkovakuutuksesta annetun lain (/)
mukaisiin vakuutuksiin, jollei näissä laeissa
toisin säädetä.

Tämä laki ei koske lakisääteistä vakuutusta
eikä jälleenvakuutusta. Lakia sovelletaan
kuitenkin liikennevakuutuslain (279/1959),
potilasvahinkolain (585/1986) ja ympäristö-

Tämä laki tulee voimaan
kuuta 199 .

päivänä

Helsingissä 18 päivänä marraskuuta 1997
